

Діло

Виходить що-дня рано крім понедіків.

РЕДАКЦІЯ

І АДМІНІСТРАЦІЯ:

Львів, Ринок 10, П. пов.

Конто почт. шадн. 26.726

Адреса тел. „Діло-Львів“

Число телефону 261

Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Аустро-Угорщині:

місячно . . . . . 270 К.

чвертьрічно . . . . . 8—

піврічно . . . . . 16—

щорічно . . . . . 32—

у Львові (без доставки):

місячно . . . . . 240 К.

чвертьрічно . . . . . 7—

піврічно . . . . . 14—

щорічно . . . . . 28—

За зміну адреси платити ся 50 с.

Ціна оголошень:

Стрижка лінійна, двохшляхова 40, в підсланні 60, в оповістках 80 с, а редакційній часті 1 К. Повідомлення про вистави і заручини 150. Перекладачі стрічка 1 К. Сталоголошення за окремою угодою.

Одн. примірник коштує у Львові 10 с. на провінції 12 с.

Видас: Видавничка Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Львів, 5. мая 1917.

Почуте національної гордості і радісна надія наповняє серце кожного Українця по сей бік кордону при читанні тих вістей, що надходять до нас з аккордонної України. Се ж уже три роки, як перервали ся всякі звязки наші з нашими закордонними братами, і три роки, як царське правительство наложило заборону на ті прояви українського національного життя, які були виборили собі право горожанства в революції 1905 р. Що діяло ся весь той час на закордонній Україні, про се можна було вносити тільки зі скуких, відірваних звісток. Що українське життя не завмерло, тільки схоронило ся в революційне підземелля, де далі йде національна робота, — сього можна було бути певним. Але які плоди й коли дасть вона, — хто се з нас міг докладно знати?

Аж тепер, як з України впадо ярмо царизму, показало ся, який величезний поступ зробило українське громадянство в Росії за останні роки з напрямів визволювання себе з тих кайдан, що їх царське панованє наложило було на національного духа на національну свідомість українського народу.

Нема сумніву, що до нас доходить тільки якась часть вістей про ту організаційну, агітаційну і маніфестаційну працю, яка тепер просто кипить по всій Україні, від української столиці Києва до найменшого села. Можна сміло сказати, що національний рух обхопив усі верстви українського народу. Се вже не турток інтелігентів, як звичайно представляли український рух його „приятелі“, се рухуєт ся справді вся маса українського народу: селянство, робітництво, міщанство, світська інтелігенція, духовенство, армія.

На український національний рух в армії, — про що читач знайде фактичні відомости на інших місцях — треба звернути особливу увагу. Армія в воєнний час є неначе мініатурою цілого народу, бо ж вона згуртувала в собі людей всіх верств народу, отже все, що творить ся в армії, є з одного боку відблиском відносин в громадянстві, з другого капіталом для будучности. Яке ж значінє має для української справи в сій переломовій хвилі перебудови Росії освідомлюване й організоване воєнне Українців на українській національній основі, се ясне кождому. Се ж органіуєт ся та реальна сила, яка самим фактом свого існування творить оборону України і її прав проти всяких замахів чи зі сторони реакції царизму чи російського централізму ліберальної марки. З відомостий, які подаємо, наші читачі побачать, що українська національна свідомість обхопила генералів України від простого рядовика до генерала, — що свідчить про ту інтенсивність, з якою йшло українське національне освідомлюванє в останні роки.

Політичний напрям цілому українському рухови дає „Центральна Українська Рада“, в якій з'єдинені партійні напрями закордонної України. Виступає вона з програмою перебудови Росії в федеративну республіку, в якій Україна займала би державно-правне становище окремої автономної пілоти. Ся програма лунє нас у великих українських маніфестаціях в Києві й Петербурзі, сю програму проголосив всеукраїнський національний з'їзд, під кличем сєї програми йде політичне освідомлюване українських народних мас, під сим кличем приступаєт Українці до виборчої акції до загальної російської конститанти.

Чи здійснит ся вона, — не будемо про рокувати. Але одно певне: ті горожанські свободи, які отсе здобув і щодня здобуває український нарід в революційній Росії, маніфестуюч ось-так ділом своє право до життя, він буде обороняти до останнього віддиху і ніяка сила в світі вже не зможе їх йому видерти. Повороту до відносин передреволюційної, царської Росії, не буде, не може бути. І що не стало ся би далі, те здобує горожанські свободи буде тою основою, на якій наші закордонні брати зможуть будувати далі. Ніяка сила не перешкодить свідомому українському наро-

дові вислати до всіх виборчих інституцій, від цювітового зємства до загально-російського парламенту своїм заступникам, з яких голосом навіть найзавзятіші російські централісти мусяти муть числити ся, бо ж се буде голос 30 мільонового українського народу. І в найгірші разі український нарід, маючи горожанські свободи і тим самим змогу громадянської самодіяльности, мати ме змогу ступити за ступнем здобувати ті публично-правні управнєня, які потрібні до вільного життя нації, аж до здійсненя українського державного права включно.

Чи прийде Воля України як ясна богиня, що зродила ся з хвилі революції, чи як вислід важких змагань грядущих літ, — вона певне прийде. Запорукою сього являєт ся те, що тепер довершило ся й кожного дня довершуєт ся на Україні.

Україні і відбудова краю.

Відень, 3. мая 1917.

Парламентарна комісія Української Парламентарної Репрезентації відбула дня 2. с. м. під проводом п. Романчука довше засіданє, на котрім піддано суворій критиці гозодарку краю свої централі для відбудови краю.

На основі прогторного звіту гозодарської комісії Української Парламентарної Репрезентації як і присутних на засіданю членів Прибічної Ради при централі відбудови краю сконстатовано, що дотеперішня акція відбудови краю ведеть ся з особливим підтиранєм польської (західної) части краю і польської великої пілоти, а натомість з разячим покращенєм українського населєня.

Рішено вислати сейчас до намісника гр. Гуйна делегацию клубу, зложено з пп. д-ра К. Левицького, д-ра Е. Левицького і д-ра Колессі, як також починити у центрального правительства в сій справі дальші кроки, зокрема в справі дальших домагань польського кола що-до нових кредитів на відбудову краю.

Демонстрації за тимчасовим правительством.

ПЕТРОГРАД (Пет. Аг.). До пізнього вечера відбували ся численні демонстрації за тимчасовим правительством. Перед палатою ради міністрів виголошено до товпи численні промови: Мілюков, Шингарьов і Родзянко. Мілюков заявив, що він, який разом з Гучковим був одним з ініціаторів революції, який усунув Шгірмера, ніколи не зрадить краю, а із становища свого уступити тільки перед насильством. Родзянко вівзав люд, що би провадив війну аж до побідного кінця. Промови прийнято оплесками. На засіданю ради робітників і жовнірів не ухвалено ніяких рішень. Проявляєт ся стремліне до утворєня коаліційного кабінету.

„Росія ніколи не згодить ся на окремий мир“.

ПЕТРОГРАД (Пет. аг. 4. мая). Вчєра вечером відбуло єя в Марійській палаті спільне засіданє тимчасового правительства і виконуючого віділу робітників і жовнірів. Ціло засіданє були наради над останною нотою кабінету в справі заграничної політики. Підчас перерви в засіданю міністер заграничних справ Мілюков виголосив з балькону промову до численних зібраних людей, в якій сказав: Коли я нині рано дізнав ся, що маніфестанти розвинули прапори з написами „проч з Мілюковим“, ваволодила мною тривога не про Мілюкова, але про Росію. Думав я собі, що коли та напис є висловом поглядів більшости горожан, то що скажуть на се амбасадори наших союзників? Тимчасове правительство не може стояти на такім становищі. Впевняю, що тимчасове

правительство і я як міністер заграничних справ будемо боронити такого становища так, що ніхто не відважить ся закинути Росії зради. Росія ніколи не згодить ся на окремий мир. Сподію ся, що наділите мене довірем, яке дозволить нам довести Росію до волі і гаразду. (Довготривалі оплески).

Цісар Карло в Кракові.

КРАКІВ (Ткб). Останній день побуту Й. Цісарської Величності в Галичині був посвячений відвіданю Кракова. Також і цісарєва уїдала ся в тій цілі до Галичини. До Кракова приїхала цісарська пара дня 5. с. м. о год. 9 перед полуднем. Після привітаня на двірні удав ся Цісар до староства, де приймав депутатів місцевих і краєвих властей. На промову презеса польського кола, в якій бесідник згадав про вірність польського народу супроти Корони і дякував за переїздєнє в діло акту з 4. падолиста, відповів Цісар:

З надзвичайною радістю чую про заяви випробованя віддана і посвяченя, які Ви вимагали іменем польського представництва і радо користаю з нагоди, що би згадати про вірність, яку Вам край заховав в тяжких воєнних хвилях. Будьте певні мого найгорячішого арозуміння потреб вашої вітчизни в тих великих часах. Особисті відносини, оговлені взаїмним довірем, яке витворило ся між моїм стрийним Дідом і Поляками, бажаю вдержати і для себе. Перенятій сердечною симпатією до польського народу і розумюючи його почуваня, бажаю співділати в будові свіжо утворєної польської держави і перевести в діло письмо бл. п. мого попередника з дня 4. падолиста 1917 року. Нехай край бачить у тім поважний знак мого великого довіря, котрим має бути утвердженє згода обох народів, що замешкують край, а Галичина тим сильніше злучєна зі мною і з моїм домом.

ВІДЕНЬ (Ткб) 5. мая. Цісар і Цісарєва нині о 9 год. 15 мін. вечером прибули до Відня і сього самого вечера вїхали автомобілем до Лавсеїмбурга.

Справа мира в німецькїм парламенті.

БЕРЛІН. (Ткб.) В німецькїм парламенті вєди ся дальші наради над військовим етатом. Член соц. дем. спільности праці Кон атакував сильно заграничну політику правительства і політику з поживою та ганив поведєнє правительства супроти страйку.

Державний секретар Гельферіх запитав, чи п. Кон уважає се політичною річю, що би в хвилі, коли війська здержують ворога, закидати таке правительству.

Поза сєм Палатою бесідник назвав би таке поступованє словом, якого не вільно йому ужити в Палаті. Актами доведємо, що канцлер не бажав війни і до останної хвилі робив усе, що би її оминути. Що до закидів в справі становища правительства супроти страйку, до тепер ніхто з Німців, ні робітників ні державний секретар не рішає про свою судьбу. Всі є на услугах вітчизни. Що-до справи з поживою, то є деякі труднощі, не більш як і у всіх народів. Англійська голодова війна є таким нечуванним злочинном, якого світ не видів. Бєсідник сподієт ся, що її автори більше від неї потерплять ніж Німєччина. Мир одначє, якого бажас п. Кон і його товариші, не дасть народови хліба, тільки голод. Мир, який має дати хліб, мусимо що йно вибороти, нині ще не можемо його мати. Заключенє мира є питанєм волі побди. Якого у ворогів ще не зломано. Мир, який мого нині мати, — се голод для народу. Тажемо мира Німці не хочуть і не можуть стерпіти.

Організоване Українців жовнірів і офіцирів.

Військовий клуб ім. гетьмана Павла Полуботка.

Львів, 5. мая 1917.

В числі „Нової Ради“ з 12. цвітня читасмо: На засіданні товариства українського військового клубу імені гетьмана Павла Полуботка ухвалено такий статут цього клубу:

§ 1. Товариство має назву „Український Клуб Військовий імені Гетьмана Павла Полуботка“. § 2. Головним осідком Т-ва є столицне місто Київ. Філії (відділи) Т-ва можуть бути по всій Україні. Товариство має свою господу, де можуть збиратись усі його члени. § 3. Т-во має на меті згуртуванє й стоваришуванє в одній сім'ї усіх вояків, лікарів і військових урядовців української народности під прапором: Федеральної Росії — Автономної України. § 4. З тою метою Т-во улаштує лекції й відчити, видає брошури, книги й часописи. Т-во уряджує прогульки, вправи, ігранки, забави т. п. § 5. Кошти Т-ва складаються з обов'язкових внесків, добровільних жертвовань, прибутків від виданя книг, брошур, прогуків, концертів і т. д. § 6. Обов'язковий щомісячний внесок становить: від салдата 10 коп., від юнкера 25 коп., від обер офіцера 1 карб., від штабс офіцера 2 кар., від генерала 3 карб. § 7. До Т-ва може вписатись кожда людина української народности, що належить до війська: салдати чи офіцири, фєршали, військові лікарі, військові урядовці і т. д. Військові товариші неукраїнської народности можуть бути гостями на умовинах, вироблених радою Т-ва. § 8. Вступ в члени Т-ва відбувається за згодою ради Т-ва по рекомендації місцевих українських військових рекомендаційних комітетів, якими є органи Т-ва. О-оби, відомі раді, можуть бути прийняті до клубу й без рекомендації. § 9. Рекомендаційний комітет вибирається загальним голосуванєм в кожній військовій окремій часті і складається не менше як з 3 і не більше як з 11 людей української народности. Сей комітет рекомендує членів з своєї військової часті. § 10. Справами Т-ва кермує рада Т-ва, яка складається з 24 членів і 12 до них кандидатів. § 11. В склад ради мають обов'язково увійти: 1 генерал, 1 штабс-офіцир, 3 обер офіцири, 1 лікар військовий, 1 військовий урядовець, 2 юнкери, 7 салдатів, 2 фєршали, а останні — по вибору загальних зборів. Кандидати вибираються в тій же пропорції, уважаючи генералів і шт. офіцирів за одну категорію. § 12. Рада обирає голову і двох заступників, писаря радного (секретаря) й двох заступників йому, скарбничого і підкарбика. § 13. Засіданя ради дійсні, коли на них прибуло не менш 12 членів ради, в тім числі голова або його заступник і секретар або його заступник. § 14. На обов'язку ради полагоду-

вати усі справи Т-ва, кермувати й направити його житє згідно з статутом і ухвадами загальних зборів. § 15. Для улаштуваня відчитів, видаваня часописів, і т. д., як загальні зборя, так і рада обирають особливий комітет спеціального призначеня. § 16. Загальні збори — верхоння управа всіми справами Т-ва. Загальні збори бувають звичайні й надзвичайні. Звичайні мають відбуватись 16. березня — що року, надзвичайні по потребі. § 17. Крім загальних зборів усіх членів Т-ва, відбуваються в першу суботу по першій даті кожного місяця збори усіх рекомендаційних комітетів (§ 9) для виробленя спільної діяльности в досягненю мети Т-ва. При потребі збори рекомендаційних комітетів можуть відбуватись і частіше. § 18. Майном Т-ва за ряджує особлива господарча комісія, яка обирається в загальних зборах з 5 людей на основі § 11 і 3 кандидатів. § 19. Грiшми Т-ва завідує рада Т-ва. Асигновки мусять бути підписані головою, секретарем і скарбничим або їх заступниками. § 20. Для ревізії й догляду за діяльністю інституцій товариських вибирається на загальних зборах Ревізійна Рада з 5 членів і 3 заступників. § 21. Т-во має печатку з своєю назвою.

Українське віче салдатів і офіцирів фронтів, зібране дня 28. березня 1917 р. у Києві, щоб запобігти дезорганізації війська і зміцнити його воєнну силу постановило:

Найперше, треба організувати українську національну армію з усіма родами зброї.

1) В склад сей армії повинні входити:
а) Дозволений уже охочекомонний полк, для котрого потрібні негайно виділити кадри.
б) Зі всіх тилових частей виділити салдатів і офіцирів Українців на формуваня українських полків по звичайному військовому статусу полків піших, кінних, гарматних бригад, інженерних команд, команд фльоти і авіації з урядовою мовою українською.

2) Що до фронтowych частей: всіх Українців салдатів і офіцирів згуртувати по змозі в окремі національні групи, спроводя, як то зазначено в переднім пункті.

3. Важаючи на те, що землю українську починають захоплювати в свої руки чужинці в справах спекуляційних, просимо УЦР, вжити заходів, щоб народні добра не продавалися і не віддавалися на аренду чужинцям на довгий час, до виданя нових законів і стежити за сям через спеціальних комісарів.

4. Сі ухвали подаємо до відома УВР, і УЦР, і просимо зробити відповідні офіційні заходи перед тимчасовим урядом, аби переведено, як найскорше, сі ухвали у житє.

Бачимо з сего, що з підвищення військового причинку будуть користати в Галичині лиш більші міста, бо промислових місцевостей у нас є дуже мало, а і ті лежать переважно в Західній Галичині. Для українського селянства не признає розпорядок жадної підвижки.

Підвищенє військового причинку і побічний доходи жінки. Жінка, яка має побічний заробіток, зглядно приходить з сї підвижки лиш тоді, коли пересічна місячна висота тих побічних доходів

а) в разі бездітності не є більша;
б) при існуваню одної або двоє дітей не є 1/3 рази більша;
в) при існуваню трех або більше дітей не є двічі більша від невідвисненого військового причинка, який вона на себе побирає.

Коли надвижка побічних доходів жінки понад військовий причинок є менша під підвижку, яку вводить висше наведений розпорядок, то жінці належить ся ріжниця між надвижкою побічних доходів, а підвижкою військового причинку.

Приміром бездітна жінка в Перемишлі побирала до тепер військовий причинок в висоті 80 сот. денно. Нормально її 15 процентова підвижка вносила би 12 сот. Тимчасом її пересічний денний зарібок або дохід вносить 90 сот. денно, перевищає отже о 4 сот. невідвиснений військовий причинок. Тому ріжницю 4 сот. належить відтягнути від підвижки (12 сот.) так, що її підвижка буде вносити в дійсности лиш 8 сот. Побирати буде 80+8=88, а не 80+12=98.

Розширене право до побираня чиншового додатку. Військовий причинок складається, як звично, з додатку на удержанє і з чиншового додатку.

Право побираня чиншового додатку признає новий розпорядок також членам родини покликаного, котрі не винаймають мешканя, не платять чиншу найму, а мешкають у власній хаті, однак лиш тоді, коли їх власний дім зглядно дім покликаного, в яким вони мешкають, є

так обтяжений гіпотечними довгами, що висота річних процентів від довгів по відчисленю евентуального чиншу найму, який вони побирають від льокаторів за винаймаєні мешканя ріднає ся принайменше висоті авичайного чиншу найму за мешканє, який платить ся в даній місцевості.

Вияснимо се на прикрі:

На домі Івана Короця в Новім Санчі тяжить гіпотечний довг у висоті 20.000 корон. Річні проценти від нього вносять 600 корон. За винаєс подолони по мешканя Грицеві Заплітному дістає Короць 200 К. річно. Колиб по мешканє, яке сам займає, хотів у кого иншого для себе винаймати, мусів би заплатити 300 К. річно. Йому чиншовий додаток належить ся-ме, бо пересічний чинш в Новім Санчі в сумі 300 корон враз з чиншом Івана Заплітного в сумі 200 К. отже разом 500 корон, не дорівнюють річним процентам від гіпотечного довгу, котрі вносять 600 корон.

Постанова ся відносить ся рівно до власників обдовжених ґрунтів, коли ґрунт в домом становить одну гіпотечну цілість, а вартість сего ґрунту не досягає вартости дому.

На підставі сего розпорядку будуть побирати чиншовий додаток власники малих, а обдовжених домів по містах і обтяжені гіпотечними довгами халушники і малоземельні селяни по селах.

Чи сї постанови принесуть користь широким верствам галицького населеня, покаже будучність.

Залежати буде се від сего, чи причинкові Комісії трактувати будуть сї справи по гомо-жанськи, чи стануть на чисто формалістичнім становищі. Належить побоювати ся, що узясканє сего додатку коштувати ме много часу і праці сторін. До прошеня о його признанє треба буде долучити гіпотечний випис, аркуш ґрунтового посвідости, посвідку громадської зверхности, що до вартости дому і ґрунту і що до звичайної висоти чиншу найму в даній місцевості. Перепровадженє сего всего в практиці може дати нагду до подрібних розвідів, до проволіканя в безконечність справи, до шанюваня сторін, коли начальні власти не прикажуть причинковим Комісіям скоро, льоально і прихильно полагодувати сї справ. Пожаданім було би, щоби причинкові Комісії з уряду провіровали стан гіпотечного обтяженя дому і ґрунту сторони.

Висота військового причинка для дітей понизше вісім літ. Новий шє. розп. зносить шє. розп. з 11. мая 1916 р. і змінє постанови дотеперішого послідного уступу §. 4. причинкового закона.

Управленє до побираня військового причинка діти понизше 8 літ, які належать до родин винаймаючих мешканя і овлачуючих чинш найму побирати муть на будучє військовий причинок в повнім вимірі, т. є побирати муть додаток на удержанє і чиншовий додаток в тій самій висоті, що особи дорослі.

Ся постанова відносити ся ме переважно до дітей робітничих родин по містах, до дітей комирничих по селах і до дітей виселенців.

Наші виселенці приміщені в Галичині по селах не побирають по більшій часті чиншового додатку мимо сего, що вони мешкають в чужій хаті. Вони повинні предложити як найскорше посвідку власника дому, що вони зобов'язали ся платити чинш найму, а причинкові Комісії будуть мусіти признати їм чиншовий додаток.

Діти низше 8 літ, які мешкають у власній хаті, побирають і на дальше лиш половину додатку на удержанє.

Діти, що належать до родин, яким належить ся чиншовий додаток на тій основі, що мають дом і ґрунта гіпотечно обтяжені, побирати будуть як доси половину додатку на удержанє, а понадто половину чиншового додатку.

Ще инші дрібніші зміни причинкового закона. За чинш найму належний за час по 1. цвітня 1917 р. і лиш за чинш найму вільно вести на чиншовім додатку скажуцію. Натомість додаток на удержанє не відно і на дальше грабити.

Всі підвижки, які вводить новий закон, будуть признані сторонам не з уряду, лиш на їх жаданє. Мусять отже інтересовані вносити о сє окремі прошеня до причинкових комісій. В та-окремій прошеню не повинна сторона забути наваж-сти число свого платного аркуша і докладно з'ясувати своє домаганє, то є подати якого рода підвищенє жадає для себе.

Розпорядки з 30. марта с. р. почали обов'язувати від 1. цвітня 1917 р. і від сего дня належить ся жінці покликаного і дітей понизше 8 літ вишній військовий причинок, а власника обдовжених домів і ґрунтів чиншовий додаток.

Царський розпорядок становить бездє-речно поступ в справі військових причинків. Вєречно поступ в справі військових причинків вєр-ходить він однак лиш на користь м'яскоу на-селеню.

Зміна закона про військові причинки.

Цсарським розпорядком з 30. марта 1917 р. В. д. з. ч. 139 і виконуючим розпорядком міністра красної оборони з того ж дня В. д. з. ч. 140 змінено і доповнено законні постанови про військові причинки для родин жовнірів, покликаних наслідком мобілізації до надзвичайної військової служби.

Ті розпорядки впроваджують ось такі най-важнійші зміни:

Підвищенє військового причинку. Згаданий царський розпорядок підвищає військовий причинок лиш жінці покликаного, а то:

А) в Віані о 25 прц;
Б) в инших більших місцевостях після вляси активального додатку для державних урядників, до котрої ті місцевости належать, а саме:

а) для I. класи о 20 прц. Належать до сєй класи місцевости, яких населенє числить ввиж 80.000 мешканців, отже в Галичині Львів і Краків;

б) для II. класи о 15 прц. Належать тут місцевости, яких населенє числить від 40—80.000 мешканців, отже в Галичині Перемишль і Коломия.

в) для III. класи о 10 прц. Належать до сєй класи місцевости, які числять від 10—40.000 мешканців, отже в Східній Галичині Борислав, Броди, Бучач, Бережани, Дрогобич, Городок Ягайлоский, Городенка, Замарстинів, Золочів, Книгинин село, Камінка, Новий Санч, Рава, Самбір, Станиславів, Стрий, Яноск, Снятин, Сохаль, Тернопіль, Турка, Ярослав і Яворів.

В місцевостях, зачислених до IV. класи активального додатку, які мають менше, ніж 10.000 мешканців, наступити лиш тоді підвищенє військового причинку о 10 прц, коли намісництво по вислуханю опінії торговельної і промислової палати зачислити їх до промислових місцевостей.

Для селян з внімком комірників і ображених гіпотечними довгами халушників не вводить він жадних змін. Ще й до того узискане чиншового додатку для халушників буде полюблене в практиці з великими трудностями. Сподіване зрівнянє Галичини і Буковини, в яких, військовий приченок з внімком Львова і Чернівців є найнижчий в цілій монархії з іншими коронними країнами не наступило.

Підешше є державних причинників спричинених новим розпорядком, обчислено на около 400 мільонів корон річно. З цих мільонів дістають ся українському народові лиш дуже маленька пайка.

Галичина вже й доси побирає за військові причинки значно менше, якби се на ню припадало з огляду на число населення. Тепер та ріжниця ще збільшилась. Є безперечним фактом, що в нас половина о. 16 управлених до побраня військового причинка не побирає його. Страти наші в тій мірі внісють десятки мільонів корон річно. На жаль цим загал і парламентарна репрезентація тими сповами так мало інтересують ся.

Під вражінем української маніфестації

Відень, 2 мая 1917.

10 000 рублів на будову української гімназії у М. Та.

„Кіев. Мысль“ в дня 21. марта (3. швітня), після опису української маніфестації у Києві, подає ще отсей характеристичний факт:

Підчас віча на Софійській пл. Д. Куницький жертвував 10 000 рублів на будову української гімназії.

Маніфестанти урядили п. Куницькому о. вацію.

Новий попечитель київського шкільного округу про українізацію шкільництва

Новий попечитель київського шкільного округу М. Василенко у розмові зі співробітником „Кіев. Мысли“ сказав між ин. отсе:

Коли А. Мануїлов запропонував мені посаду попечителя київського наукового округу я згодив ся, бо вважаю по рібним підтримувати правительством не лише словом, а й ділом. Вибір А. Мануїлова я поспішно його бажаю мати на посаді попечителя місцевої людини, що знає край, його історію та взаємні відносини населення. Положене київського попечителя є тепер трудним з огляду на національні питання. В справі українізації школи я цілком поділяю погляди В. Науменка, висловлені ним в його статі в „Кіевській Мысли“. В розмові зі мною А. Мануїлов доручив зробити разом з іншими (учителями) педагогами програму введення української мови в школи та прийняти а деякими із них після Великодня до Петрограду для обговорення справи в міністерстві. Міністер заявив, що при в тій середній школі можна буде відкрити без перешкод і їм давати муть повні права, коли їх програми будуть відповідати програмам, установленим для середніх шкіл. Що до зміни програм середніх шкіл в нашій введеція навчання предметів, які відносять ся до України, то се питання не права, а факту і коли такий проєкт буде розв'язаний тут на місці, то а переконаний, що в засаді він не стріне опору в міністерстві. Питанє про курси для підготовки учителів також має увійти в ту практичну програму, яку ми тут повинні намітити.

Я чув, що в звязку з українізацією школи почалась тривога між учителями. Тривога ся цілком безпідставна, бо на долю учителів звернуть особливу увагу. Міністерство народної освіти зайшло про необхідність стримати ся до кінця року від змін в шкільній персоналу — ся справа є чисто педагогічною. — Завданням всіх педагогів, а з окрема моїм, є улаштувати жите школі так, щоби можна було спокійно кінчити шкільний рік.

Торжественне відкриття першої української гімназії у Києві.

„Кіевская Мысль“ в 21. марта доносить: 18 марта о 4-ій з половиною год. дня в льокалі гімназії А. Жукуліної відбулось торжественне відкриття першої в Росії української гімназії. На відкритті зійшли ся українські громадські діячі а також до сотки дітей будучих учеників першої національної української гімназії. З початку відправлено торжественний молебень. Священник о. Погорілко правив в українській мові. Після молебня він з великим почутом виголосив промову.

Відтак виступив цілий рад промовців. Першу урочисту промову виголосив проф. М. Грушевський. Потім промовляли і Стещенко, директор гімназії Н. Холодний, закладник уніят-

ський священник о. Цегельський, член виконавчого комітету С. Єфремов та українська письменниця Старицька Черняхівська. Присутні діти відповідали національній гимні „Ще не вмерла України“.

Одна з чергових денунціяцій

Нинішній „Ku jer lwowski“ в статі п. н. „Aspiracje ruskie. (Woj-ko ukraińskie w Roku). — Prof. Hauszewski o autonomii Ukraińcy“ між вісти про творенє українського війська в революційній Росії всунув в стку а передреволюційних часів про творенє відділу добровольців з галицьких москвофілів, хочаби тим очевидно викликати вражінє тожсамости одної і другої формації. Думаємо, що всі, кому на сім залежить, на стільки добре знають ріжницю між українським націоналістичним рухом і галицьким москвофілством, що на денунціяцію польського дневника ніхто не зловить ся. Можемо що найбільше занотувати її як нужденну роботу, за яку фахового поліційного агента нагнано би зі служби. Агенти добровольції можуть очевидно далі управляти своє дилетантське ремесло.

Зміна конституції в Німеччині.

БЕРЛІН (Т.б). Вибраний німецьким парламентом новий конституційний виділ під проводом посла Шайдемана зібрав ся вперше. Посли з центра, національні ліберали і поступові поставили спільне внесенє в справі зміни державної конституції. Тим внесенєм устанавлять ся відновданість державного канцлера і його заступників перед парламентом за зарядженя цісаря. Внесенє орікає даліше, що підчас війни німецький парламент має бути без перерви зібраний і домагаєть ся котрактатури державного секретаря уряду маринарки і міністра війни на іменованих офіцирів, урядників маринарки і сухопутного війська, установленя відповідальности секретаря маринарки і міністра війни супроти парламенту і предложеія проєкту закона, який нормує відповідальність державного канцлера за навушенє урядових обовязків та означеня тих урядових обовязків державним трибуналом.

Соціально демократи поставили внесеня а домаганєм між иншим пропорційних виборів, виборчого права для жінок в цілій державі, рівного виборчого права в поодиноких державах і права коаліції.

Соціально демократична спільнота праці домогала ся згоди парламенту при закінчуваню доклав і при виводах війни, при мирних договорах та усунєня державного канцлера, коли собі того бажає парламент.

Після короткої дискусії, протягом якої державний секретар Гельферіх відказав ся заняти річеве становище, заки в тій справі не висловить ся союзна Рада, виділ відкинув часенє соціально демократичної спільноти праці і всіми голосами проти голосів консервативів прийняв внесенє центра, поступовців і національних лібералів в справі установленя відповідальности державного канцлера, зглядно його а заступників перед парламентом; прийняв також виділ резолюції в справі державного трибуналу.

1917

ВІВТОРОК 8 МАЯ

ЗДЕРЖУЄМО

ВИСИЛКУ „ДІЛА“

ТИМ, ШО НЕ ЗАПЛАТИЛИ.

Другий день в таборі виселенців в Гмінді.

Нам пишуть:

Табори виселенців — се щідком нова інституція. Сотворила її війна. Нічого дивного, що не творять вони одного типу. Тут не було ще одного готового „шля“, тому і кожний з таборів має окрему свою фізіономію. Мио тут

на думці тільки табори виселенців, де знаходять ся Українці.

Інакше виглядає табір в Хоцені, інакше в Вольфсбергу, в Оберголабрум, Градці та Угорських Градцих, а інакше в Гмінді. Завсмісе се від ріжних причин, від складу урядників, що є в аряді, від краю, в якім даний табір знаходить ся, від сількости української інтелігенції і т. п. Готова була тільки загальна фізична форма, але зміст тій формі дати могли і самі мешканці табору. На жаль не уміли використати себе наші люди, не були підготовані ні приготувані до сего, як не був приготувані і сам уряд.

Тому і бачимо великі ріжничі в сих українських таборах і так на пр. коли табір в Гмінді дістав дуже скоро прегарну велику народну школу, табір в Хоцені, Оберголабрум та Градці мусів довгий час на неї чекати. Або пресвітна справа: коли в таборі в Гмінді маємо всія товариства та 7 читалень „Просвіти“, табір в Хоцені до нині не здобув ся ні на одну читальню, хоча Польки в тім самім таборі мають свою читальню, захоронку, уряджують концерти, відчити, а української інтелігенції там досить, самих учительських сил 17 осіб. Брак організаційного зміслу се справді великий недостаток нашого народу, а найкраще се покаже за се власне в сих таборах виселенців. Коли би того зміслу було більше у нас, можна би було уникнути багату аліднів та терпінє, яких зазнали виселенці у тих таборах.

Я вступив ще раз до табору в Гмінді, щоби йому се раз придивитись.

Придивляюсь його урядженю. На чолі табору двоє комісарів д-р Бухнер і д-р Білинський. Заряд табору поділений на три часті. Перша — се політичний відділ, його ведець оба комісари, другий санітарний, начальний шеф д-р Редер, його заступник д-р Іван Ціпановський, третій будівельний з надінжинером Гофером на чолі.

Вони урядують в одноповерховім будинку заряду недалеко від входової брами.

Коли я надійшов, побачив велику громаду людей перед будинком, а в середній між ними урядники. Се урядова д-р Білинський. Кожного дня зимою чи літом там на брамі полагоджує масу жалоб та просьб свої земляків. Не все він може зробити о що його просять, та вони ідуть до „Білинського“, бо він шире та сердечно вислухає, а як і не зробить, то хоча істїть та розрадує.

Тут на тій брамі, коли послухаш хвильку, зрозуміш всю трагедію виселенців. Перед комісарем станув власне старий господар „Пане Білинський, пустїть ради Бога до дому. Дивить ся весна іде. А тим у мене все відгомолить. Дорогий пане — грїх буде, коли не заїєю“ — старий кланяєть ся назилуєть ся до рук комісара.

А комісар гласкає старого по голові, потїшає та каже терпеливо почекати, бо їхати не влізно, бо замкнений перемішляльський повіт.

І так пливе просьба за просьбою, за військовій причинки, за зареєковану худобу, паперів воєнної полицки третей і четвертой, які поплатили ще в Галичині, а головню про поворот до дому. Другий комісар д-р Бухнер не стрічаєть ся з нашими людьми, бо не знає їх мови: він веде адміністративну часть. За мало знаю д-ра Бухнера, маю однак вражінє, що се чоловік великої енергії, але відносиня ся до Українців з певною резервою. Він мабуть не дуже вірив в їх спосібність до жита... Він не перешкадавав, не табував їх організаційних змагань, але і не запалював ся. Він приглядав ся спокійно, знямо та уважно. У нього не було розмаху до Українців, та думаю, що може ще бути, бо се чоловік чини.

Голова будівельного відділу надінжинер Гофер, залюблений в своїм званю аі своїм помічником інжинером Вайнфуртером з найбільшою готовістю вивопнують всі просьби читальників в справі сцен, обстанови і т. д.

Начальним шефом лікарського відділу д-р Редер, його заступник д-р Іван Ціпановський. Під їх управлюю 10 лікарів (недавно було 17), 14 медиків та 200 сестер головню з Німеччини та 17 шпиталів (недавно було 42). Один цілий квартал творять шпитали.

Душею та сердцем сього відділу д-р Ціпановський. Тут поклав він всі свої сили, всю свою енергію. А праця була дуже важна. Кольсь історик табору Гмінду мусить присвятити йому головне місце в своїй історії.

Іду далі в глїб табору: По лївим боцї великі варштати. Вїньому чотирі відділи, ковальський, столярський, краєцький та шевський. До п'ятсот наших людей тут працює. В 1916 р. визволидо ся щось 40, а тепер щось 70 територіаторів, се будучі ремісники в містах та місточках східної Галичини.

За варштатами церков. Великий, дерев'яний, не гарний будинок. Се не ті справді прегарні наші сільські дерев'яні церкви. Се великий барак, неформенний, неприємний.

Тут і дуже болюча картина гміндського

жити. На чолі церкви стояли до недавня люди, що з українством не мали ніколи нічого спільного. І треба було довгих, предвогх старань аж наших парламентарних заступників та самих гміндських громадян, нім ту аномалію хотів частя усушено. Від пів року парохом Гмінду є о. О. Король з Йому помагють о. д. р. Конрад, о. Шульц, а о. Березюк веде парохіальну канцелярію.

В таборі є ще о. Минович та Романюк. Іду до VIII кухні, „бюра посередництва праці“. На переді того довгого будинку справді кухня VIII ої секції, де вярять сиданя, обіди та вечері, а за нею канцелярія бюра.

Входжу. Канцелярія, се величезна салья. Битком набила. З одного боку відгороджена. Там столи, а при них урядники. В салі страшний гамір. Прих воять Чорногорці, яких не знати чому праміщено тут в таборі, щось півтора тисячі. Тут і записують ся на роботи до Чех, Моравії, Горішної та Долішньої Австрії.

Над столами працюють зігнені урядники. Признаю що в тім гаморі, крику та задусі праця не легка.

Працюють добре, скоро, а треба знати, що се не заводові, а свіжі урядники. Гімназичний професор з сивою головою, а побіч нього теолог, за ними молодий правник, дві чи три панночки, ось і ті урядники.

Шеф в побічній „канцелярії“. Також не факховець д. р. Василь Маковський з Бучача, ма буть ніколи в житю тим не займав ся, а тепер працює тут з такою енергією та спритом, як би ніколи в житю чим иншим не займав ся. Се справдішні біржа праці, річ так потрібна в нашому краю, але якої ми не змогли у себе дома створити. Невпримно вражають тільки ті заводові посередники вислані, з ріжних бюр, що крутять ся між людьми. Мимо волі відчуваю, що їм не іде о се, чи сим робітникам буде там десь на роботі эле чи добре, але про се, щоби їх дістав як найбільше, бо за кожду голову дістане тільки а тільки корони...

Заходжу до канцелярії. Д. р. Маковський кінчить почту. Почта не мала. Він дуже урядуваний сегоднішню почтою. Чеська централь в Празі вярдево виповнює свої обовязки. У важає, щоби нашим людям, що їдуть там на роботи не роблено кривди і всякі надужитя сейчас усуває і кривду по зможі направляє. Власне пришло щось 200 К. Се п. Комінек шеф чеської централі присилає нашим робітникам, що вже вернули з роботи. Якийсь працю давесь не виплатив їм всего, і ось ва інтервенцією п. Комінка люди дістали свої грші.

З VIII ої іду на IX кухню. Се „Lager in arektion“. Коли осма се біржа праці, то IX біржа щоденного житя в таборі. Тут квартира головного інспектора п. Дмитра Луканюка. Під його командою 18 інспекторів, 18 секційних і 156 „цімеркомандантів“. Армія карна, зорганізована.

Коди під брамою аярду бараків п. д. р. Бідинський розвязує більшої ваги проблеми, тут в просторій салі п. Луканюка розвязують ся ті менші, щоденні таборові справи. Се все поладжує п. Дмитро Луканюк з апрозою старого, випробованого урядника, а різночасно щиро та сердечно. А урядником також ніколи не був, перед війсою укичив виділ права на львівському університеті та і не думав нікди, що буде колись інспектором в таборі. Його найблизший помічник надінспектор також студент п. Дмитро Базюк. Се любимець табору, всі найбільше дразливі справи йому дістають ся в уділ і всі йому удають ся.

Побіч п. Луканюка канцелярія для виїжджаючих збігаів. Веде її молодий студент філософії п. Мельник. Працює тепер зі всім сном, бо прозвонено деяким людям вертати додма. Під дверми і в малій сальці маса людей. Далі війсове бюро. Фактичний директор бюра п. Вольф Керміш абсолютований правник з Бучача. Така роботача людина. За війсовим бюро „Кореспонденційне бюро“. Повстало воно доперя в листопаді 1916 р. Неошінена інституція. Тут пишуть ся листи до родини, до своїх в війсоу, до полонених, до Червоного Хреста, приватні поданя, одним словом поладжуєт ся все, що людям потрібне. З початку вели її з доброї волі пані. Від січня перебрав її на себе „фонд збігаів“, прийв урядника п. Дембіцьку і та веде її незвичайно пильно та совісно. До сего часу вислано більше як 3 тисячі листів, позань картки.

Се ще тут дуже важна інституція а імено евіденційне бюро. Тут записані всі, що приїхали або виїхали з табору. Веде його від не давня п. Костецкий, секретар дирекції з Чернівців з 17 урядниками. На жалє се бюро так дуже занедбале, а вини повередника п. Костецького.

Мушу кінчати, бо спішу до поїзду. Табор щільний від вняком свята Тараса Шевченка. Розкладють його на два дні. В суботу 28, цвітня,

концерт гімназистів, а неділю панакхид, величавий похід, народна академія, а вечерем великий концерт.

Тепер по всіх читальнях кожного дня відчити про житє, твори, значінє Т. Шевченка.

Пріиду на се свято!

Поляки під памятником Хмельницького

Відень, 2 мая 1917

У „Dziennik u Kijowsk im“ а дня 21. марта (3. цвітня) відповідальний редактор агаданого часопису п. И. Волошинувський в статі п. з. „Похід України“ описує українські маніфестації у Кієві. Читаємо там між ині:

Під памятником Хмельницького відбуло ся численне віче. Тім власне витала Українців делегация польського Виконавчого Комітету, зложена з пп. Бартошевича, Свєрського і Москалевського. На промову п. Бартошевича відповів проф. Грушевський, поздоровляючи Поляків, які мешкають на Україні й які українському народові широко зичливі.

П. Бартошевич повітав Українців в українській мові. Промову свою покінчив словами Нехай живе вільна Україна!

„КНИГИ — се ріки, що зрошують землю, се жерело мудрости“

(найдавніша літопись)

A. ФРАНС: Боги жаждут крови 2
 БОЛОДИМИР В. Латачев, олов. 1-
 В. Г. ЗЕЛІГЕР: Сияя фальста, світлова повість. 6
 Часть I. П. Перевал Д-р М. Лозинський
 М. КОШИНСЬКИЙ: Листи до Володимира Гнатюка 150
 Д-р А. КРИСТИВЕН: З філософії політики переклад Д-р М. Лозинський 110
 Б. бр. ГОЛЬДЕ: Антономія України в історичного погляду. В перекладі і з перел. М. Залізника — 40
 „RUSSICA“ в редакції в статі 110
 М. ГИО: Проблема сучасної естетики 3 франц. мови переклад Д-р Щурат. 160
 ЛВОНІД АНДРЕЕВ: Сежеро повістених, переклад Д-р В. Сімович 1-
 НАШІ ХРИСТИАНСЬКІ СУСПІЛЬНІ І 30

Прощу прислати не 17 К. 40 сот. а тільки 7 Корон (сім), а вислати усі вичислені книжки.

Замовлені книжки за попереднім надісланням грошей висилаємо того самого дня так на провінцію як і на Feldpost-а. — Порто 80 сот. — Feld. 150 (само пологити коштує 1 К.). — Поодинокі книжки можна замовляти з 50%, опусту, тоді просимо на вислаку звичайну доплатити 20 с на поручену 60 с.

ЗАМОВЛЯТИ: „Дешеве Видавництво“

Львів, ул. Бляхарська 18. П. п.

НОВИНКИ.

Львів, 5 мая 917.

— Цісар на фронті 3. армії. Кореспонденційне бюро телеграфічне доносить про перегляд військ, переведений Цісарем на фронті 3. армії Цісар приїхав в нощі з 3 на 4. мая через Стрий до Долини. Відти вихавши самоходом обїхав цісар увесь підкарпатський фонд від Майдана по Солотвину. Вечером покінчив Цісар в Калущі перегляд фронту 3. армії і відти поїхав дальше.

— Наш віденський кореспондент п. Ярослав Весоловський по кількатижневім побуті в санаторії Wallischhof в місцевості Brun Maria Engsdorf під Віднем переїхав на дальше лічене до клініки радника двора проф. д. ра Галя в загальнім шпиталі в Відні. В санаторії стан його здоровля значно поліпшив ся, а тепер під фаховим лікарським доглядом в клініці, повинен він прийти зовсім до здорвля. Сього щиро бажають свому товаришеви не тільки члени нашої редакції, але також широкий круг читачів і прихильників, який все високо цинив публіцистичний талант і заслуги п. Весоловського.

— Гр. Шептицький, — перший Поляк на становищі люблинського генерал-губернатора Ц. к. кореспонденційне Бюро телеграфічне доносить: „Піотр ковський „Dziennik Narodowy“ підчеркає небувале значінє номінації гр. Шептицького, який є першим Поляком на становищі генерал-губернатора. В політичних кругах не підлягає найменшому сумнівові, що се діло особистого рішення цісряра Карла, щоби такий відповідальний уряд віддати в руки Поляка і команданта легіонів. Як зачувати гр. Шептицький одержав далеко йдучи повновластї, які з певністю використає для польської справи.“ — Дотична статя „Dziennik u Narodowego“ на стільки важлива, що треба присвятити їй особливу увагу. В сій статі вказуєт ся на обставину, що новий генерал-губернатор проводив мілітарною організацією, яку поль-

ська суспільність і заграничє плавають найвразливішим ви лвом польських державних аспірацій; обставина має безперечно високе значінє політичне. Озеля підносить ся заслуги гр. Шептицького, який як командант польського легіону сього часу, коли грозило розбитє легіону, причинив ся до його вратованя та дав докази ретельності своїх польських почувань і висловляєт ся сподіванє, що інтервенція гр. Шептицького пособить розвизанню теперішньої найтруднішої польської проблеми, а саме утворенню польської армії. Відти пише ся там: „Бажаємо підчеркнути ще одну сторону номінації ген. гр. Шептицького. Бавін нащадком історичного роду, озілого на східних „kresach“ річипосполитої, який все там відгравав визначну національну роллю і нині ще розпоряджаєт ся гр. Шептицький значними зносинами на східних областях, яких значінє для Польщі належно оцінює. З того польська суспільність може справедливо сподівати ся користи для своєї справи“. Тепер зрозумілий стає зміст далеко йдучих повновластї, які гр. Шептицький використає для польської справи, а про які доносить урядове кореспонденційне бюро.

— Ревєрма календаря в Росії? Видавнє в Москві „Echo Polskie“ доносить: Тимчасове правительство порушило справу заведеня в Росії нового календарного стилю. Разаром проскуєт ся значне обмеженє числа святочних днів. Передовсім знесені будуть всі двірські свята, до того деякі церковні свята мають бути признані необязуючими. Зі те будуть установлені три великі національні свята: 2 січня, 1 мая та ще одно для вшанованя революційних подій; дата того свята ще не означена.

— За умиванє української мови. Пишуть нам з мїста: В своїм викладі п. д. р. Стефан Федак натякнув про загальне умиванє у нас української мови: в урядах, грамвах, каварних, ресторанах, скляках і т. д. Мишоволі у неодного з нас викликало се болочий усміх на лиці. Бо ми з сумного досвіду знаємо, що одиниці, які все і всюди умивали би своєї мови, належать у нас майже до вїтків. О в так зайшла я в Великодну Суботу до склепу з вудженними на проти техитки, де купчиха дуже чемно розмалвала зі мною по українськи. Пічас того наш Шоваліар д. р. С. Не звертаючи уваги на се, що я говорила по українськи (мабуть не дочула) зачав розм в по польськи. А коли почув, що я говорю по українськи, зробив дуже гарний відворот та втік зі склепу. Яке се вряжінє зробило на присутчих, не треба, заєсть ся, розповідати. Се очевидно не одиний примір. Мж нашим жіноцтвою (особливо Дістровичками) такі случаї вічно повтаряють ся. На мою аумку се річ не така дуже маловажна, щоби над нею можна спокійно перейти до днешнього порядку. — І. Ван.

— Що Полякам смієт ся? У завіт з загальних зборів окружного товариства річичного в Рашеві в 13 цвітні 1917 р. читавмо отсю ухвалєну зборами резолюцію, поставлену п. Ангерманом: „Загальні збори членів річичного Товариства в Рашеві переслають И. Е. маршалкою Не забітовському і д. рови Ялевні сердечну подяку за переведєнє закупна краківського углесого району на річ країю. Ви довершили присно памятного діла; коби-то се ми з мирових переговорів одержали вільний доступ до моря Дієнстром, а Королівство Галичини напевно стане промисловою країною. Честь Вам і признанє!“

— Бувший намісник бр. Дієз до Польвіа. У відповіді на адресу вислану до бар. Дієзера в хвали уступленя його із становища намісника переслав він на руки архієпископа Більчеського отсе писмо з подякою: „Глибоко зворушені численними доказами симпатії в боку польської суспільности в Галичині, почуваю ся до милого обовязку в тій дорозі висловити свою щирю і сердечну подяку тим всім, які в хвали моего уступленя із становища намісника не шадли мені тепліи і сердечних слів прашаня а тепер в надісланій мені адресі промислили до мене іменовану суспільність!“

— Загальні збори Філії Красного Товариства господарського „Сільський Господар“ в Сяноці відбули ся дня 27. цвітня с. р. під проводом п. Омелана Гермака. Присутних 54 члєви, го ловно інтелігентні. Про відбудову повіта референдуму Іван Макух, делегат Головної Радн у Товариства. В дискусії над рефератом забірало голос більше число присутних, а на запиті, до руженї в дискусії, відповідав і Гермак і д. р. Макух. До фінальної Радн вбрано Омелана Гермака, комісаря скарбу в Сяноці, Василя Малюка, Трешневського, пароха в Яльці, Василя Малюка, господаря в Яльці, Болеслава Шулякевича, секретаря сузу в Сяноці, Володимира Чейки-власителя д. бр в Шазимі, Володимира Чейки-власителя д. бр в Шазимі, Володимира Чейки-власителя д. бр в Шазимі, Івана Павлика, директора „Бескида“ в Сяноці. Застур-

Книгарня

— Наук. Тов. ім. Шевченка —
у ЛЬВОВІ, Ринок ч. 10

має великий
ВИБІР УСЯКИХ
УКРАЇНСЬКИХ
— КНИЖОК —

з усіх галузей знань, як з красивого письменства, так і народних, популярних видань, а також шкільні підручники, словарі й різні наукові книжки, спіланики, ноти, молитовники, — євангелія й інші релігійні видання.

никами виділових вибрано: о. Максима Витшинського, пароха в Сеньковій Воли, Івана Гапця, господаря в Добровітській, і Гриця Демчука, професора гімназії в Сяноці. До реввійнової Комісії вибрано: надійж. Володимира Динського, о. Омеляна Константиновича, пароха і д-ра Кароля Давидовича, адвоката, всіх в Сяноці. Вкінці обговорено програму діяльності Філії на сей рік і рішено оснувати канцелярію безплатної поради при Філії. Рада ухвалила вибрати як, що вибрала одногосподно Омеляна Гермака головою, о. Алексея Тришинського заступником голови, Володимира Чайківського секретарем, а Івана Наталюка касиром. До нагляд над Канцелярією безплатної поради вибрано пп. Шулякевича, Гроблевського і Гермака. Львокаль Товариства є поміщений в „Народнім Домі“ в Сяноці.

О П О В І С Т К И.

Неділя, 6. мая 1917.

Нині: греко-кат.: 3 Н. по Вел. — рим.-кат.: 4 Н. по Вел.

Завтра: греко-кат.: Святих стр. мч. — рим.-кат.: Домінік.

Позавтра: греко-кат.: Марка ап. і св. — рим.-кат.: Станіслава сп.

Кружок УПТ. ім. Б. Грінченка дав свій концерт в честь Т. Шевченка таки дня 6. мая 1917 точно після попереднього оголошення.

Товариство українських наукових видавців ім. П. Могили. В неділю 6. с. м. відбудеться в малій залі Інституту ім. Миколи Лисенка виступ проф. д-ра Олександра Колесси: „Епізоди з історії культурної боротьби України з Московщиною“. Початок точно о год. 4. по пол.

Російські робітники проти правительства.

ПЕТРОГРАД (Ткб.) 4. мая. Виконуючий комітет ради робітників і жовнірів зібрався знов, щоб зайняти становище супроти ноти становища провізоричного правительства, висланої до союзників. Підчас засідання повідомлено виконуючий комітет, що багато робітників з деяких майстерень і фабрик на передмістях здержало працю і з прапорами машерує до середмістя, щоб довагати ся уступлення провізоричного правительства. Зараз повстала прихильна до провізоричного правительства велика маніфестація, якої учасники вийшли проти демонстративних настроїв неприязно, супроти правительства. Прихильники правительства серед котрих находило ся кількадесят робітників узброєних кісами, почали звизати противників до підпірания провізоричного правительства. Підчас перегорів деякі з прихильників правительства почали нетерпеливо дерти прапори, на яких находили ся написи проти правительства. Узброєні робітники почали стріляти. Пало кілька стрілів і було кілька жертв. Виконуючий комітет вислав зараз своїх представників до міста, щоб перешкодити дальшим перепалкам і звизати обі групи, щоб терпеливо ждали на вислід переговорів правительства з радою депутатів робітників і жовнірів.

Чиле не зірвало дипломатичних зносин з Німеччиною.

БЕРЛІН. (Ткб.) Бюро Вольфа заперечує англійські донесення, мов би посол Чиле в Берліні зажадав паспортів.

„Спільний парламентар“ держав антанту.

ПАРИЖ. (Ткб.) 4. мая. Під проводом Клемансо відбуло ся перше засідання спільного парламенту союзників.

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

в дня 5. мая 1917.

ВІЙНА НА СХОДІ.

В околиці на північ від Зборова неприятель перевів розсаджаннє мін, яке однак було

безуспішне. На протім фронті не стало ся нічого особливого.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ І НА БАЛКАНІ.

Положенє не змінило ся.

Заст. шефа ген. штабу Ф. Гафел

НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

в дня 5. мая 1917.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група військ кн. Рупрехта: По кровавій невдачі англійських наступів на фронті Арра прийшло вчора тільки коло Bullescourt до більших боїв піхоти. Густі маси англійські, які наступали по обох боках сього села, віперто і завдано їм втрати. Слабші їх наступи коло Lens і Fresnoy не повели ся. Число полонених підвисшило ся на 10 офіцерів і 1225 жовнірів. Добуто що найменше 35 машинних крісів.

У відпертю четвертої англійської роби перелому припадає особливо визначна участь військам гвардії з Базарії, Віртембергії, Саксонії і Бадену та полкам із східно-прусської провінції, Познаня, Шлеска Ганноверу і Надронії.

На північ від Сан Кентен бої на полі перед позиціями розвивають ся для нас успішно.

Група німецького наступника престола: На фронті над Еною тривала далі боротьба артилерії при найбільшій зужитю муніції. На кількох місцях відперто сильні неприятельські вивідні наступи. Виявляли ся бої о посіданє Зимового узгір'я на захід від Саоппе, які ще не покінчили ся. Між Еною і Бримон не повели ся виконані рано атаки чотирох французьких дивізій, які приготовано огнем артилерії, що тривав цілі дні. Як виходить із здобутих паперів, цілі наступу находила ся кілька кілометрів поза першими лініями. Завдяки відпорній тривалості наших військ удало ся неприятелю зайняти тільки перший рів. На схід від Лякмевіль викинули ми Французів, які хвилево вдерли ся, при тім забрали 500 полонених і кілька машинних крісів. Наступи, що їх вечером підіймали Французи на південь від Ени, не могли в нічмі зміняти поражень. На північ від Prosnes не повели ся поновні змаганя Французів заволодіти при зужитю кількох дивізій нашими тамошними становищами на узгір'ях. Найтяжшими втратами переплатили вони хвилевий зиск на південний схід від Naurey. В противнаступі відзискала наша піхота назвд свої дотеперішні лінії і взяла понад 100 бранців.

Група кн. Альбрехта: Поза вивідною діяльністю з обох сторін не було своєї діяльності більшого значня.

Неприятель втратив вчора 7 літаків і один бальон на припоні. Наслідком наступу легунів на Остенду згинуло більше число Бельгійців, есентуально віднесло рани. Військової шкоди не було.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Оживлений російський огонь між Ковлем і Станіславовом спричинив відповідну до сього відплатну стрілянину.

Фронт македонський: На захід від озера Дойран і на низині Струми віджила в різних порах діяльність артилерії.

Перший квартирмайстер ген. Людендана.

В справі „Маківки“.

Від Редакції. З приводу листа п. сотника В. Дідушка в справі товариства „Маківки“ одержали ми допис п. дир. Василя Яворського, який цілю є пояснити становище дирекції товариства до порушеної п. Дідушком справи. Містимо сю допис нині рівночасно з доповідями увагами, які надіслав нам п. Дідушок, і на сім замикаємо дискусію. Питанє в обох сторін достаточо прояснене, і більше до сеї теми не будемо містити статей.

Новий Санч. 24. цвітня.

Констатуємо, що товариство „Маківка“ ніколи не мало наміру надуживати ані не надуживає Укр. С. Стрільцтва ані довіря суспільности „для своїх реклам“.

Товариство се є справді стоварищенням господарсько-торговельним, однак поставило собі

за першу і найважнішу, а на разі одинокі цілі заложити одну згадно більше осель захистів для інвалідів У. С. С.

Не повстало воно без порозуміння і против волі стрільцтва, бо на згаданій в покликаним письмі нараді були глоси за і против. На зборах дня 6. серпня 1916, на котрих рішено заснувати се товариство, брали участь не лиш новосандеєцькі Українці, але також перебуваючі в Новім Санчі евакуовані Українці, як прих. пп. д-р Іван Макук, о. Іван Глинський, д-р Остап Махарушка, о. Володислав Нанаси, д-р Ярослав Гордінський, о. Іван Лабій, Целзьий Збурдовський, пані Рошкевичева, пані Лукачова і багато інших. Тимсамим упадає закид, немов би „Маківка“ була підприємством кількох приватних людей, котре хоче тільки ужити стрільцького імені для своїх особистих інтересів.

На осідок товариства вибрано Новий Санч лиш тимчасово головою з огляду на тодішню воєнну ситуацію, причім висказано гадку, що осідком товариства повинен бути Львів, або котре инше зі східно-галицьких міст, і що сей час по настаню нормальних відносин можна буде справу осідку відповідно порішити.

Дальше констатуємо, що тов. „Маківка“ уладить оселою для УСС. сейчас по вібраню відвідної квоти майна, а не, як то підписані в покликаних письмах товариству інсинуують „доперва по переведеню ріжнородних господарсько-торговельних підприємств і як ті підприємства поведуть ся і виплатять ся з чистих зисків по оплаченю всіх директорів“. А розвиває ся „Маківка“ дуже гарно. За нещільних 5 місяців — бо товариство з причин від себе незалежних зачало фактично свою діяльність, аж з кінцем задоволста 1916 р. числить 1319 членів, резервовий фонд вносить 6.701 К 56 с., уділи 14.829 К. разом майно товариства вносить 21.530 К 56 с. Притім зазначуємо з натиском, що дирекція товариства працює для товариства з великим накладом праці зовсім безкорисно.

Щодо осібно „фонду інвалідів УСС“, про який згадують покликані письма, замічавмо, що про сей фонд дотепер майже не було чути і здасть ся, аж під впливом розвою „Маківки“ появило ся в пресі візванє до надсиланя жертв на згаданий фонд. Натомість відомо є дирекції, що з сего фонду покривано в супереч його призначеню цілком инші видатки. Фонд сей існувати має вже два роки, отже цікава річ, чому мимо такої важної цілі, для котрої сей фонд основано, не введено його дотепер в житє. Чому не заложено протесту против „Маківки“ зараз в початках її існуваня? Зауважаємо при тім, що до заложень такого протесту була би передовсім покликана Боева Управа. Констатуємо, що Боева Управа відносить ся прихильно до „Маківки“, віддала навіть „Маківці“ свої видавництва в коміс до розпродажи і інтервенційвала в Начальній Команді армії в справі поміщення реконвалесцентів УСС в Новім Санчі в реальности, котру власне „Маківка“ має намір в тій цілі купити.

Сама суспільність відносить ся до „Маківки“ дуже симпатично, що видно не лиш з напливаючих обильно уділів і жертв на фонд резервовий, але також із зголошуваня вільних занять для інвалідів УСС і з заінтересованя святою роковин битви на Маківці.

Виходило би з того, що невдоволенням з існуваня Маківки є лиш гурт У. С. С., котрий не зрозумівши як слід цілі Маківки (наведені в письмах закиди являють ся тенденційним перекрученєм фактів) не вважаючи на становище, яке вже заняла супротив Маківки суспільність — хоче підкопати діяльність нашого так хосенного власне для стрільців товариства і тим власне вводити непотрібне замішанє і викликати до всім непотрібно зневіру до жертвенности на народній цілі. Подаючи се до публичної відомости піддаємо ся вповні під осуд суспільности з прошенем до складаня дальших жертв на Маківку, щоб вона могла як найкорше приступити до сповнення своєї цілі, то є облекшеня долі наших інвалідів. Тим самим сповнить наша суспільність свій обовязок і сплатить довг відячності тим, котрі проливали свою кров і стратили здоров'я задля вибореня для неї ліпшої долі.

Василь Яворський, начальник директор товариства „Маківка“.

Постій 21. цвітня.

Забароючи глос в справі підприємства „Маківка“, не має я ніколи на думці захитати довіря суспільности до того підприємства й не звертає навіть уваги на нечесність декларованих уділів та депозитів в тім підприємстві. У мене

